

การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกระบวนการนิเทศการฝึกประสบการณ์
ภาคสนาม สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด*

Student's Opinions to Instructional Process of Field Experience Specification
of Program in Government Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus

อดิศักดิ์ ทุมอนันต์¹

Adisak Tumanan¹

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด¹

Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus¹

Email : Adisak@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกระบวนการนิเทศการฝึกภาคสนาม สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด 2) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะแนวทางกระบวนการนิเทศการฝึกภาคสนาม สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาฝึกประสบการณ์ภาคสนาม สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จำนวน 33 รูป-คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อกระบวนการนิเทศการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก 2) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เรียงลำดับตามจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ควรมีการแนะนำกระบวนการการนำเสนอผลการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม เพื่อรับฟังปัญหา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปสู่การพัฒนากระบวนการการฝึกประสบการณ์ภาคสนามในปีต่อไป รองลงมา คือ ควรมีการแนะนำการเขียนบันทึกรายงานการปฏิบัติงานประจำสัปดาห์

* Received September 6, 2021; Revised December 13, 2021; Accepted December 21, 2021

เพื่อให้เกิดความถูกต้องตามกระบวนการ และน้อยสุด คือ ควรมีการแนะนำระยะเวลาในการส่งให้นักศึกษาทราบก่อนกำหนดเพื่อให้เขียนรายงานฉบับสมบูรณ์และส่งตามระยะเวลาที่กำหนด และควรมีการแจ้งผลการประเมินการปฏิบัติงานแก่นักศึกษาทราบตามระยะเวลาที่กำหนด

คำสำคัญ : ความคิดเห็น; นักศึกษา; การฝึกประสบการณ์ภาคสนาม

ABSTRACT

The objectives of the research article were 1) to student's opinions to instructional process of field experience specification of Program in Government Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus. 2) to collect recommendations on the approach to the field experience specification of Program in Government Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus. The sample consisted of 33 subjects' student Program in Government Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus. Statistics utilized for processing data embraced frequencies, percentages, means and standard deviations

The results showed that: 1) Opinions of students towards instructional process of field experience specification Program in Government Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus, including all 3 aspects, at high level. 2) The Recommendations on the instructional process of field experience specification Program in Government Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus in descending order: The process of presenting the results of the field experience training should be guided. to listen to the problem exchange opinions with each other This will lead to the development of the field experience training process in the following year. Next, it is recommended to write weekly operational reports in order to ensure accuracy in the process. And at the very least, the submission period should be introduced to students before the deadline so that the complete report can be written and delivered in a timely manner and the results of the performance appraisal should be notified to students within the specified period.

Keywords : Opinions; Student; Field Experience Specification

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การจัดการศึกษาในปัจจุบันแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560-2579) มีแนวคิดในการจัดการศึกษา ยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนหลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน(Sustainable Development Goals : SDGs 2030) ประเด็นภายในประเทศ (Local Issues) เช่น คุณภาพของคนทุกช่วงวัย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศ ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ และวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อม โดยนำยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy) มาเป็นกรอบความคิดสำคัญในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) จากแนวคิดการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ ดังนี้ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา 4 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบาทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ 3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามก้ำกั๊กประเทศที่มีรายได้ปานกลางและความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แผนการศึกษาแห่งชาติได้วางเป้าหมายไว้ 2 ด้าน คือ เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) ประกอบด้วยทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้ 3Rs ได้แก่ การอ่านออก(Reading) การเขียนได้(Writing) และการคิดเลขเป็น(Arithmetics) 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา(Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์(Cross-cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ(Collaboration Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ(Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะด้านอาชีพและทักษะด้านการเรียนรู้(Career and Learning Skills) ความมีเมตตา กรุณา วินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) หลักสูตรรัฐศาสตร์บัณฑิต

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตให้มีคุณสมบัติสอดคล้องกับปรัชญาของมหาวิทยาลัยว่าด้วย “ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา” อีกทั้งเสริมสร้างทักษะความรู้ความสามารถทางรัฐศาสตร์แบบบูรณาการให้สอดคล้องกับศาสตร์พระราชและยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 และมาตรฐานการอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2561 ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวิจัยพื้นฐาน การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการบริหารจัดการ รวมทั้งสนับสนุนให้ฝึกภาคสนามในหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นๆ หรือการทำวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาตรี รู้จักวิธีแสวงหาความรู้ตามระเบียบวิธีทางวิชาการ และสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ ได้ เพื่อให้บัณฑิตสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้เรียนมาให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม การพัฒนาหลักสูตรและความเกี่ยวข้องกับพันธกิจของสถาบันผลกระทบจากสถานการณ์ภายนอกในสภาวะปัจจุบัน มีอิทธิพลต่อการพัฒนาหลักสูตรจึงจำเป็นต้องปรับปรุงหลักสูตร ด้วยการปรับปรุงเนื้อหา รายวิชาที่เกี่ยวกับองค์ความรู้ต่างๆ ให้มีความทันสมัย โดยเฉพาะวิชาที่เกี่ยวกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียนและสังคมโลก โดยมุ่งหวังผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถในด้านการเมืองการปกครอง การบริหารจัดการภาครัฐ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ตลอดจนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ อีกทั้งเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ การเรียนการสอนในหลักสูตร มุ่งเน้นการบูรณาการ สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณ เพื่อให้ผู้ศึกษาได้มีความรู้ ความสามารถ เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความรู้ความประพฤติที่ดี เคารพกฎกติกาสากล และหลักสิทธิมนุษยชนสากล สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ (คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2559)

โครงสร้างหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) จำนวนหน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตร 152 หน่วยกิต 1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป 30 หน่วยกิต 2) หมวดวิชาเฉพาะ 116 หน่วยกิต (2.1) กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา 30 หน่วยกิต (2.2) กลุ่มวิชาเอกการปกครอง 86 หน่วยกิต 3) หมวดวิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต ซึ่งรายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO2141) จัดอยู่ในหมวดกลุ่มวิชาเอกการปกครอง เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครอง และประชาสังคม สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสภาพการทำงานที่แท้จริง โดยให้นักศึกษาได้เข้าฝึกประสบการณ์การทำงานจริง ในหน่วยงานของรัฐ สถานประกอบการของเอกชน หน่วยงานทางศาสนา เพื่อให้นักศึกษามีทักษะและสร้างประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น จากการดำเนินงานการนิเทศติดตามประเมินผลนักศึกษาฝึกประสบการณ์ภาคสนาม ปัญหาที่พบคือ 1) พนักงานพี่เลี้ยงมีข้อจำกัดด้านเวลาในการให้ข้อมูลกับอาจารย์นิเทศการฝึกประสบการณ์ภาคสนามเนื่องจากต้องปฏิบัติงานประจำ 2) นักศึกษาบางท่านยังขาดความเข้าใจและทักษะการปฏิบัติงานที่หน่วยงานมอบหมาย 3) เนื่องจากมีการ

แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาในประเทศไทยจึงทำให้การนิเทศติดตามประเมินผลนักศึกษาฝึกประสบการณ์ภาคสนามมีผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าวจึงต้องมีการปรับรูปแบบการนิเทศเป็นแบบออนไลน์ แต่ก็ยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา “การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกระบวนการนิเทศการฝึกภาคสนาม สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกระบวนการนิเทศการฝึกภาคสนาม สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด 2) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะแนวทางกระบวนการนิเทศการฝึกภาคสนาม สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด อันจะส่งผลต่อการพัฒนากระบวนการนิเทศการฝึกภาคสนามเพื่อให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกระบวนการนิเทศการฝึกภาคสนาม สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

2.2 เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะแนวทางกระบวนการนิเทศการฝึกภาคสนาม สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ทำให้ทราบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกระบวนการนิเทศการฝึกภาคสนาม สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

3.2 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะแนวทางกระบวนการนิเทศการฝึกภาคสนาม สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

3.3 สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการนิเทศการฝึกภาคสนาม สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด และวิทยาเขต วิทยาลัยอื่นเพื่อให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกระบวนการนิเทศการฝึกภาคสนาม สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาฝึกประสบการณ์ภาคสนาม สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 36 รูป-คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาฝึกประสบการณ์ภาคสนาม สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 33 รูป-คน โดยใช้วิธีการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ กำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% ยอมให้มีความผิดพลาดได้ 5% (ธีรวิทย์ เอกะกุล, 2543) ขอบเขตเนื้อหาประกอบด้วย 1)แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น 2)แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา และ 3)การฝึกประสบการณ์ภาคสนาม หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ ขั้นตอนของการวิจัย ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้ 1)ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกระบวนการนิเทศการฝึกภาคสนาม สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด 2)รวบรวมข้อเสนอแนะแนวทางกระบวนการนิเทศการฝึกภาคสนาม สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านพื้นที่ ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านระยะเวลา ได้แก่ ปีการศึกษา 2564 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อกระบวนการนิเทศการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด พบว่า โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย (\bar{X})=4.08 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านที่ 1 กระบวนการก่อนการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม มีค่าเฉลี่ย (\bar{X})= 4.14 รองลงมา ด้านที่ 3 กระบวนการหลังการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม มีค่าเฉลี่ย (\bar{X})=4.13 และน้อยสุด ด้านที่ 2 กระบวนการระหว่างการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม มีค่าเฉลี่ย (\bar{X})=3.97เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1.1 ด้านกระบวนการก่อนการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม นักศึกษามีความคิดเห็นต่อกระบวนการนิเทศการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย (\bar{X})=4.14 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 1 มีการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาทักษะด้านเกี่ยวกับสาขาอาชีพก่อนไปปฏิบัติงานการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม มีค่าเฉลี่ย (\bar{X})=4.37 รองลงมา ข้อที่ 2 มีการปฐมนิเทศให้ข้อมูลความสำคัญและประโยชน์ที่นักศึกษาได้แก่ กระบวนการ ขั้นตอน และแนวปฏิบัติของนักศึกษาที่ต้องปฏิบัติในการการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม มีค่าเฉลี่ย (\bar{X})=4.35 และน้อยสุด ข้อที่ 4 มีการประชุมหรือปฐมนิเทศร่วมกันระหว่างอาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาภายหลังการจัดสรรงานให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์ภาคสนาม มีค่าเฉลี่ย (\bar{X})= 3.72

5.1.2 ด้านกระบวนการระหว่างการศึกษาฝึกประสบการณ์ภาคสนาม นักศึกษามีความคิดเห็นต่อกระบวนการนิเทศการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย(\bar{X})=3.97 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 6 มีการแนะนำกระบวนการรายงานตัวเข้าปฏิบัติงานการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม ณ หน่วยงานของรัฐ สถานประกอบการของเอกชน หน่วยงานทางศาสนา มีค่าเฉลี่ย(\bar{X})=4.29 รองลงมา ข้อที่ 10 มีการแนะนำให้นักศึกษาส่งรายงานฉบับสมบูรณ์การประเมินผลการปฏิบัติงาน ตามระยะเวลาที่กำหนด มีค่าเฉลี่ย(\bar{X})=4.04 และน้อยสุด ข้อที่ 7 มีการแนะนำการเขียนบันทึกรายงานการปฏิบัติงานประจำสัปดาห์ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X})=3.74

5.1.3 ด้านกระบวนการหลังการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม นักศึกษามีความคิดเห็นต่อกระบวนการนิเทศการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย(\bar{X})=4.13 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 13 อาจารย์นิเทศก์การฝึกประสบการณ์ภาคสนามสรุปคะแนนประเมินผลรายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนามของนักศึกษา โดยเกณฑ์การวัดและประเมินผลตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด มีค่าเฉลี่ย(\bar{X})=4.34 รองลงมา ข้อที่ 14 มีการแจ้งผลการประเมินการปฏิบัติงานแก่นักศึกษาทราบ มีค่าเฉลี่ย(\bar{X})=4.27 และน้อยสุด ข้อที่ 15 มีการแจ้งผลสะท้อนกลับไปยังหน่วยงานของรัฐ สถานประกอบการของเอกชน หน่วยงานทางศาสนา เพื่อเป็นผลสะท้อนกลับสำหรับการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานการฝึกประสบการณ์ภาคสนามร่วมกันต่อไป มีค่าเฉลี่ย(\bar{X})=3.56

5.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

5.2.1 ด้านกระบวนการก่อนการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เรียงลำดับตามจากมากไปหาน้อย คือ ควรมีการประชุมหรือปฐมนิเทศร่วมกันระหว่างอาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาก่อนการจัดสรรงานให้แก่ นักศึกษาฝึกประสบการณ์ภาคสนาม ร้อยละ 42.86 ควรมีระบบติดตามการส่งตัวนักศึกษาไปยังหน่วยงานของรัฐ สถานประกอบการของเอกชน หน่วยงานทางศาสนา ตามระยะเวลาที่กำหนด ร้อยละ 35.71 และควรมีการแนะนำแนวปฏิบัติของนักศึกษาที่ต้องปฏิบัติในการการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม เพื่อปฏิบัติในหน่วยงานได้อย่างถูกต้อง ร้อยละ 21.43 ตามลำดับ

5.2.2 ด้านกระบวนการระหว่างการศึกษาฝึกประสบการณ์ภาคสนาม กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เรียงลำดับตามจากมากไปหาน้อย คือ ควรมีการแนะนำการเขียนบันทึกรายงานการปฏิบัติงานประจำสัปดาห์เพื่อให้เกิดความถูกต้องตามกระบวนการ ร้อยละ 61.54 อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์นิเทศก์การฝึกประสบการณ์ภาคสนาม ควร

ติดตามนักศึกษาฝึกประสบการณ์ภาคสนามอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือ นักศึกษา ร้อยละ 23.08 และควรมีการแนะนำระยะเวลาในการส่งให้นักศึกษาทราบก่อนกำหนดเพื่อให้ เขียนรายงานฉบับสมบูรณ์และนำส่งตามระยะเวลาที่กำหนด ร้อยละ 15.38 ตามลำดับ

5.2.3 ด้านกระบวนการหลังการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม กลุ่มตัวอย่างที่ตอบ แบบสอบถาม มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม สาขาวิชาการ ปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เรียงลำดับตามจากมากไปหาน้อย คือ ควรมีการแนะนำกระบวนการการนำเสนอผลการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม เพื่อรับฟังปัญหา แลกเปลี่ยน ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปสู่การพัฒนากระบวนการการฝึกประสบการณ์ภาคสนามในปีต่อไป ร้อยละ 50.00 ควรมีการแจ้งผลสะท้อนกลับไปยังหน่วยงานของรัฐ สถานประกอบการของเอกชน หน่วยงานทางศาสนา เพื่อเป็นผลสะท้อนกลับสำหรับการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานการฝึก ประสบการณ์ภาคสนามร่วมกันต่อไป ร้อยละ 38.89 และควรมีการแจ้งผลการประเมินการปฏิบัติงานแก่ นักศึกษาทราบตามระยะเวลาที่กำหนด ร้อยละ 11.11 ตามลำดับ

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาต่อกระบวนการนิเทศ การฝึกประสบการณ์ภาคสนาม สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจาก มากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านที่ 1 กระบวนการก่อนการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม รองลงมา ด้านที่ 3 กระบวนการหลังการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม และน้อยสุด ด้านที่ 2 กระบวนการระหว่างการฝึก ประสบการณ์ภาคสนาม ที่เป็นเช่นนี้เพราะ อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีการปฏิบัติตามคู่มือคู่มือการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (Field Experience Specification) หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) บูรณาการร่วมกับแนวคิดกระบวนการนิเทศการศึกษาโดยใช้กระบวนการวงจรมิง (Deming Process) มี 4 ขั้นตอน คือ 1)การวางแผน(P-Planning) 2)การปฏิบัติตามแผน(D-Do) 3)การตรวจสอบ/ ประเมินผล(C-Check) 4)การปรับปรุงแก้ไข(A-Act) เพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกประสบการณ์ ภาคสนาม คือ 1)เพื่อให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาทักษะทางอาชีพและทางสังคม อย่างมีระบบตรงตามความ ต้องการของหน่วยงานของรัฐ สถานประกอบการของเอกชน หน่วยงานทางศาสนา 2)เพื่อให้เกิดการ ประสานความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยกับหน่วยงานของรัฐ สถานประกอบการของเอกชน หน่วยงานทางศาสนาในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต พัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การวิจัยและนวัตกรรมใน อนาคตอย่างได้มาตรฐานและตรงตามความต้องการของหน่วยงานของรัฐ สถานประกอบการของเอกชน หน่วยงานทางศาสนา 3)เพื่อให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์จริงในภาคปฏิบัติ การปรับตัวเข้ากับสังคมการ

ทำงานจริงในหน่วยงานของรัฐ สถานประกอบการของเอกชน หน่วยงานทางศาสนา ทั้งด้านบุคลิกภาพ และหน้าที่ความรับผิดชอบ รวมถึงสามารถคิดค้นวิธีแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบ 4) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับหน่วยงานของรัฐ สถานประกอบการของเอกชน หน่วยงานทางศาสนา ผ่านนักศึกษาฝึกประสบการณ์ภาคสนามและอาจารย์นิเทศการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม อันจะนำไปสู่ความร่วมมือที่ขยายกว้างขวางยิ่งขึ้นจึงทำให้นักศึกษามีความคิดเห็นต่อกระบวนการนิเทศการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด อยู่ในระดับมากที่สุดคล้อยกับงานวิจัยของ สุภค วงษ์วรสันต์ (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ทันตสาธารณสุขภาคสนามของนักศึกษา หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า อาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศมีความเห็นต่อการฝึกปฏิบัติวิชาชีพทันตสาธารณสุขภาคสนามโดยรวมในทุกหัวข้ออยู่ในระดับดีขึ้นไป (คะแนนเฉลี่ย 4.30) สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญญาภา กาลเข้ว่า (2554) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณสมบัติส่วนบุคคลและการทำงานเป็นทีม ในระหว่างฝึกปฏิบัติงานภาคสนาม 2 (โครงการพัฒนาสุขภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วม) กับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาธารณสุขศาสตร์ (สาธารณสุขชุมชน) รุ่นที่ 77 ปีการศึกษา 2551 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรจังหวัดขอนแก่น ผลวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนสภาพ การทำงานเป็นทีม ด้านบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงาน ในประเด็นเกี่ยวกับ อาจารย์นิเทศและและด้านสถานที่ฝึกปฏิบัติงานและชุมชน มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.21$, $S.D.=0.88$ และ $\bar{X} = 4.32$, $S.D.=0.95$ ตามลำดับ) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรเชษฐ โทอื่น (2560) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนของคณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1)ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก 2)ด้านเนื้อหาวิชาอยู่ในระดับมาก และ 3)ด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับมากส่วนข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนและการปรับปรุงหลักสูตรของสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง จากการประมวลข้อเสนอแนะโดยภาพรวม พบว่า มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ควรมีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม สามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษาให้เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม การจัดการเรียนการสอนควรมีความกระชับในด้านเนื้อหา ควรให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น และอาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้บรรยายพิเศษ ควรมีการเอาใจใส่ต่อการออกเกรดทุกรายวิชาแต่ละภาคการศึกษาของนักศึกษาให้รวดเร็วขึ้น สามารถเข้าถึงได้ในระบบออนไลน์(Checking Online Systems)

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) ควรกำหนดนโยบายการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติที่มีประสิทธิผลให้ได้รับประสบการณ์จริงในภาคปฏิบัติ การปรับตัวเข้ากับสังคมการทำงานจริงในหน่วยงานของรัฐ สถานประกอบการของเอกชน หน่วยงานทางศาสนา ทั้งด้านบุคลิกภาพและหน้าที่ความรับผิดชอบ รวมถึงสามารถคิดค้นวิธีแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบ

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์นิเทศก์การฝึกประสบการณ์ภาคสนาม ควรติดตามนักศึกษาฝึกประสบการณ์ภาคสนามอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือนักศึกษา

7.2.2 อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์นิเทศก์การฝึกประสบการณ์ภาคสนาม ควรมีการแจ้งผลสะท้อนกลับไปยังหน่วยงานของรัฐ สถานประกอบการของเอกชน หน่วยงานทางศาสนา เพื่อเป็นผลสะท้อนกลับสำหรับการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานการฝึกประสบการณ์ภาคสนามร่วมกันต่อไป

7.2.3 นักศึกษาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม ควรปฏิบัติตามคู่มือการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) อย่างเคร่งครัด เพื่อให้การฝึกประสบการณ์ภาคสนามบรรลุตามวัตถุประสงค์

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7.3.1 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา สาเหตุ และกระบวนการนิเทศการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เพื่อศึกษาข้อมูลเชิงลึก

7.3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง “รูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด” เพื่อให้ได้รูปแบบการฝึกประสบการณ์ภาคสนามของนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล บรรลุตามตามวัตถุประสงค์ของการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม เกิดการประสานความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยกับหน่วยงานของรัฐ สถานประกอบการของเอกชน หน่วยงานทางศาสนาในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต พัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การวิจัยและนวัตกรรมในอนาคตอย่างได้มาตรฐานและตรงตามความต้องการของหน่วยงานของรัฐ สถานประกอบการของเอกชน หน่วยงานทางศาสนา ต่อไป

8. บรรณานุกรม

- คณะสังคมศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2560). **คู่มือการแก่ประสบการณ์ภาคสนาม Field Experience Specification (SO2141) หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559).** ภาควิชารัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.** อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- เบญญาภา กาลเข้ว่า. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณสมบัติส่วนบุคคลและการทำงานเป็นทีม ในระหว่างฝึกปฏิบัติงานภาคสนาม 2 (โครงการพัฒนาสุขภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วม) กับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาธารณสุขศาสตร์(สาธารณสุขชุมชน) รุ่นที่ 77 ปีการศึกษา 2551 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น. **วารสารทันตภิบาล.** 22(2). 22-30.
- วรเชษฐ์ โทอิน. (2560). การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนของ สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร. **สารอาศรมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์.** 17(1). 99-115.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579.** กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สุภัก วงษ์วรสันต์. (2562). การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพทันตสาธารณสุขภาคสนามของนักศึกษา หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี. **วารสารสหวิชาการเพื่อสุขภาพ.** 1(2). 91-101.